

BÁTORSÁGKOKTÉL

Keresed és követed a nyomokat. Hajt valami kíváncsi vadászösztön. Csendben megyek utánad, úgysem tudlak lebeszélni erről az egészről. Az a baj, hogy nem gondolsz bele a dologba. Van úgy, hogy megállsz valamiért, akkor egy időre eléd kerülök az ösvényen, s ha ilyenkor én találok helyetted nyomot, gyorsan eltüntetem: berugdalom a nehéz elefánttrágya-kupacot a bozótba. Hogy ne lásd. Aztán igyekszem rátérni egy trágyamentes ösvényre, amíg másra figyelsz. Valahogy nem jut eszedbe, mennyire kínos lenne valóban összefutni egy, mondjuk öttonnás, indiai vadelefánttal. Mégis mit mondanánk neki. „Hát szeva’, mizu?”

A helyiek is azt állítják, hogy a környéken élők közül az elefánt a legveszélyesebb állat. Utána az orrszarvú következik, majd az ajakos medve és a tigris. Látunk krokodilokat is egy patak csendes szakaszán. Nem túl nagyok. A trópusi fák szövevényes ágain itt-ott csini paradicsommadarak táncolnak, makákófélék ugrálnak visítózva.

Vannak vezetett túrák a nemzeti park területére, de mi büszkék vagyunk a függetlenségünkre. Nekünk a pufferzóna is megteszi, ugyanazt a fás-füves szavannát és száraz dzsungelt látjuk azzal a néhány kisebb állattal, ami a nemzeti parkban is látható. Csak amíg a biztonságot nyújtó jeeptől figyelő turistáknak közlő közelről megpillantani egy nagyobb vadat, például orrszarvút vagy tigrist, ritka szerencsés, lencsevégre kapható véletlen; nekünk ugyanez a helyzet kifejezetten szerencsétlen véletlen lenne. Más különbség nemigen van. Meg így olcsóbb, ez is biztos.

Megússzuk a kalandozást. Talán mert a természet elnéző és kegyes. Vagy szórakozott és figyelmetlen. Esetleg csak mázli dolga minden.

A félelemnek fajtái vannak. Van ez a langyos-aggódós félelem, amely végül is azért gyenge és komolytalan, mert az ember éppen benne van egy helyzetben, amelyben látja ugyan a veszélyt, de tudat alatt ott integet neki a kétely, hogy mással megtörténhet a baj, de vele olyan nem eshet meg, mert ő eleve hosszú és egészséges életre született. Így lehet, hogy a helyi rőzsegyűjtővel megeshet, hogy halálra tapossa egy saját hormonjaitól dühödten tomboló vadelefánt bika, vagy egy kivénhedt tigris látja meg a könnyű le-

hetőséget védtelen emberi testében, de vele, az alaptól egészségesen hosszú életével, a komolytalanul aggódóval, velem, velünk ilyesmi valójában véletlen sem történhetne meg. Annak ellenére gondolja ezt így az ember, hogy tudja, kifejezetten gyakori esetek ezek itt, a síkvidéki nepáli falu környékén.

Van komoly és erős félelem is. Amikor támad a hideg dobogás a mellkasban, miközben forró veríték önti el az arcot.

Burma az egyik legdurvább diktatúra a Földön. Ülünk a határon egy szűkös helyiségben, kopott falak között, velünk szemben íróasztal mögött komor tekintetű, fehér ruhás burmai tisztfele.

– Beutazás célja? – dörzsölődnek egymásnak szigorú szavai. Érzelemmentes pillantása tapadós és egyértelmű, mint a ragadozó állatoké.

– Turist – mondod színtelenül.

– Honnan? – jön az újabb sztenderd kérdés, mintha a válasz bizonyító erejű volna az előző válasz igazságtartalmára nézve.

– Hungary – sóhajtod az ártatlanok unalmával.

Amikor az egyenruhás átnyújtja az országba való belépéshez szükséges formanyomtatványokat, meglátom rajtad azt a számomra semmivel össze nem téveszthető tettetett, cinizmussal titokban bőven átitatott komolykodó arckifejezést, amelyről pontosan tudom, hogy színjáték követi.

Reszeled a torkod.

Meghül bennem a vér.

Az utcán, egymás közt, a piacon, a bárban, mindegy, bárhol máshol, csak itt és most el ne kezd! Ne!! Erősen rád nézek, hogy leállítsalak. Ártatlanul nézel vissza: „most mi van”? Óvatosan ingatom a fejem, éppen nyitnám összeszorított számat, hogy egy hangtalan „ne...”-t kicsúsztassak rajta, amikor tettetett, halálkomoly pillantással biccentesz a tiszt feje felett lógó portréra:

– Ez itt a tábornok úr?

A férfi nem válaszol, úgy néz rád, mint az oroszlán, amely éppen most döntötte el, hogy te leszel a kiválasztottja. Összehúzódik a gyomrom, tenyerem hűvös levet ereszt, az arcom tüzel, rémülten meredek rád, aztán az egyenruhásra, aki egy nagy alakú, vastag füzetet lapoz az asztalon.

– Jó a kép – folytatod a játékot.

A vámos, a katona, egy félelmetes – az egész társadalom szabadsága felett álló – rendszer képviselője ismét feltekint, minden szigorok hidegségével néz rád, de mintha hezitálna: a mondat tartalmát hogyan is értelmezze.

Másodpercekig feszült csend.

Látom rajtad, nekikészülödsz, folytatnád valami hülyeséggel, ha rám figyelnél, arcomról leolvashatnád a színtiszta kétségbeesést.

– Fogd már be! – susogom indulattal, szinte gyűlöletet érzek irántad, miközben meghunyászkodó, szende mosollyal pislogok az éppen rám meredő katonára. Valamit motyogok, hogy „everything is fine”; talán érzékeli a pasas részedről a gúnyt, részemről a jeges félelmet, nem tudom, mindenesetre önhatalmúlag elvágva a további lehetőségeket, katonásan utasít, hogy töltsük ki a formanyomtatványt, „most!” – csapja elénk a tollat.

Persze, tudjuk, kinek a portréja lóg a katona feje felett. Azé, akinek a képe kötelező jelleggel kint kell legyen minden hatalmi szerv, hivatal falán, újságokban, olykor plakáton, és ennek rendjénvalóságát soha senki élő és élni akaró meg nem kérdőjelezné. Leszámítva az időnként fellángoló – rendszerint éles lószerral véresen elfojtott – tüntetéseket. Míg el nem hagyjuk a helyiséget, szapora felületességgel ver a szívem, szerencsére csendben vagy, de azért feszülten figyelem a lélegzésedet, hogyha úgy érzem, megszólalnál, gyorsan közbelépjek valamivel. Csak magamban hallom a hamis hangodat: „Igazán nagyon örülünk, hogy látogatást tehetünk az önök elégedett, szabad országában!”

Magunk mögött hagyjuk a thaiföldi királyságot, önként felcserélve a könnyűnek ható diktatúrát – ahol a király aranyba öltöztetett portréja lóg a falakon, néz vissza a plakátokról, az újságok lapjairól – egy kemény katonaira, ahol a tábornok feszít kitüntetésekkel díszített katonazubbonyában a fejek felett.

– Hogy lehetsz ekkora barom?!

Nem lepődsz meg, a lehető legkomolyabb pofával válaszolsz:

– Sir comandante, mégis, levenné ezt a faszt a falról?

Leolvad a feszültség, beletörlöm a nadrágomba nedves tenyeremet, röhögve kelünk át a szemetes határfolyó felett átívelő hídon, hogy látogatást tegyünk a buddhizmus szent országában, ahol annyi pagoda, sztúpa, kegyhely, Buddha-szobor van, ahány az egész Földön nincs összesen; ahol a szabadság akarásáért kemény börtönbüntetés és kínzás jár, ahol az etnikai kisebbség nem kap állampolgárságot, sem oktatás, sem egészségügyi ellátás nem jár neki, de még alapvető emberi jogok sem. Időnként jön ugyan fentről valami enyhülésre utaló, demokráciaszerű, talán csak véletlen mozdulat, a diktatúra mintha új útra tévedne, de aztán észbe kapva, a katonai junta hirtelen behúzza a kéziféket, a szabadság-embrió felkenődik a szélvédőre, és gyorsan visszakormányozzák az országot a megszokott elnyomó útvonalra.

Van eksztatikus félelem is.

Erőteljesen rezeg alattunk a hatalmas komphajó Anglia és Franciaország között, a La Manche csatornán. Mi is vég nélkül rezgünk tőle. Az ötödik

emeletről nézzük, a jókora ablaktáblák előtt rögzített fotelekből, ahogy a felcsapó tajtékok szétloccsannak az üvegen olyan erővel, mintha goromba pofont adó tenyér kemény ujjai volnának. Az állandó rezgéshez állandó dübörgés és a fémszerkezet vég nélküli nyekergése is hozzátartozik. Leng a tehetetlen hajótest, mint súlyos földrengéstől a felhőkarcoló, szédülünk, kapaszkodunk, szánkázik a padlón a rögzítetlen dohányzóasztal, székek borulnak rakásra, a bárpult mögött a polcokról poharak zúdulnak a földre, és csörömpölve ripityára törnek.

Legszívesebben vicsorogva üvölténék a megmagyarázhatatlan gyönyörűségtől, és beleugranék a zajba, a földindulásba, hogy részt vegyek a lehető legteljesebben ebben az ösztönököt borzoló vihartáncban.

– Ropog a hajó! – kiáltod, és mutatod, hogy hallgassam én is, ahogy ropog.

Fülelek, keresem a viharzajban a ropogást, és tényleg hallom, viháncolok ültömben.

Nevetsz. Mintha az izgalom elvennie a józan eszünket. És el is veszi.

Torz éljenzés, harci kiáltás bizsergeti a torkomat. A felhevült izgalomtól pisilhetnékem támad, nagy lendülettel rugaszkodom el a foteltől, először visszahuppanok, újabb lendület, akkor elvágódom a földön; odébb megint ledől valami, csörömpölés, a dohányzóasztal gyorsvonatként húz el az orrom előtt. Nevetünk, levideózod a telefonnal, ahogy rohanok a folyosó felé, azaz rohannék, de csak faltól falig csapódom, aztán idétlenül csimpaszkodom a véécéajtó fémkilincsében. A legnagyobb kihívás odabent vár: szinte lehetetlen a folyamatos dülöngélés miatt egyszerre kapaszkodva egyensúlyozni és vetkőzni. Visszamenet, összepisilt nadrágban, elesek, mászom négykézláb, kis híján elgázol az asztal; kiesik a kezedből a telefon, messzire repül; visszamászom a fotelbe. Mostanra már senki nem maradt a fedélzeten rajtunk kívül, mintha evakuálták volna a hajót, nélkülünk.

Órák óta hánykolódik a komp a sötétben, nem tudjuk megközelíteni sem a kikötőt. Harcra készen, eksztatikus csatakiáltással csikorgatom a fogamat az ablakon túl tomboló tenger felé, amikor hirtelen, a megszokotthoz képest is durvább és bömbölőbb, oldallökés éri a hajót, a fröccsenő tajték pedig még az eddigiekhez képest is agresszívebb pofont mér az ötödik emeleti fedélzet vastag ablaküvegére, mint türelmét vesztett kihallgatótiszt a már napok óta fogva tartott, válaszolni semmire nem hajlandó kém arcára. Valami váratlanul megtörik belül, az agyban valami átállítódik, a tarkó eddig izgatott bizsergése abbamarad, az eksztázis megszakad, és akkor kibuggyan az egóból a valódi, a szintiszta, hamisítatlan – halálfélelem.

A játéknak vége. Már nem nevetünk. Összenézünk. Mintha elsápadtál volna.

Az ötcsillagos szálloda recepciójához lépünk, valahol Bangkok belvárosában. Elegánsnak szánt, úri mozdulattal könyökölsz, majd fekteted karodat a mesterséges fénytől csillogó aranybarna pultra, mintha a nem létező, méregdrága Doxa órádat akarnád megvillantani, hogy egyértelműen látható legyen a hovatarozásod.

A makulátlan, ezüsttel futtatott fehér egyenruhában feszítő, aranybilitás recepciós fiú és lány készségesen és gyanútanul áll a rendelkezésünkre. Begyakorolt komolysággal érdeklődünk a lehetőségek felől. Van szabad szobájuk, igen, kétszázötven dollárért.

– Naponta. Kettőnknek. Egy szoba – sorolod a nyomaték kedvéért.

– Igen, uram! – ragyog a lenyalt hajú hölgy mosolya, akár valami turisztikai reklámfilmben.

A játék része, hogy időnként egyetértően bólogatva összenézünk.

Összenézünk. Egyetértően bólogatunk.

Majd részletekbe menő kérdésekkel rukkolunk elő: melyik helyiség hány négyzetméter, van-e tévé, milyen adókat lehet fogni rajta, hová néz az ablak, van-e szőnyeg a szobában, jakuzzis fürdőkád, hány törölközőt kapunk, jó illatú-e a sampon, milyen színű a szappantartó. Szemrebbenés nélkül jönnek a válaszok, a vendég igényei szentségként értelmezendők. Amikor már a legmesszebbmenőkig mindent tudunk a felajánlott szobák paramétereiről és tartozékairól, egyértelműnek tűnő „megfelel” jelzéseinket alapul véve, a recepciós fiú meg is kezdi az új foglalás folyamatát a gépen. De akkor hirtelen elfintorodsz, és nyúlós-gondolkozás hangot hallatsz, a fiú keze megáll a billentyűzeten, és lányos arcán buddhás mosollyal, várakozón néz rád. Fapofával teszed fel a joker-kérdést:

– Nincs valami drágább?

A recepciósok udvariassága változatlan, biztosan ki vannak képezve meglepődés ellen, és alaposan felkészültek a „fárasztó, pszichés-zavaros vendég-szindrómára”. Készségesen böngészik a lehetőségeket.

Akad lakosztály négyszázötven dollárért. A rend kedvéért elsorolod: „Naponta, kettőnknek, egy lakosztály.” Üdítő és bájos a mosolyuk, nagyon ügyelek rá, hogy ne rajzolódjon akaratlanul idétlen vigyor az arcomra.

– Megtekinthetnének? – simítod hátra feltűnő lassúsággal zsíros-zilált hajadat, mintha most meg a nem létező, súlyos, fekete köves arany pecsétgyűrűdet akarnád a pult mögött lévőkhöz felé villantani.

Hívnak egy másik, kék-aranyban pompázó, szendén mosolygó alkalmazottat, egy fiatal fiút, aki, miután mélyen meghajol, az emeletre vezető márványlépcső felé tessékel minket. Finom szőnyegen csattogunk lestrapált saruinkban, vihorászva surranunk az előkelőn lépkedő, kis hercegnek öltözött kísérőnk mögött a sejtelmes fényű folyosón, lágy chill out zene szól rejtett hangszórókból.

Belépünk a lakosztály vastag, lakkozott faajtáján. Egy átlagos, kétszobás hazai lakás képe tárul elénk kingsize matracos ágygal, falra szerelt, hatalmas képernyős laptévével, nyikorogva nyíló tükrös szekrénnel. A nagy méretű ablakok fákkal gyéren beültetett, füves parkra néznek. Talán csak az aranybrokátos, túldíszítetten csillámló selyemfüggöny az, ami némileg eltér a hazai ízléstől. Odaadó figyelmet színelve követjük a fiú bemutatóját: hol a légkondi távirányítója, mely gombokat kell nyomkodni rajta, tévé távirányítója, csatornaváltás, páncélszekrény; szívélyesen végigvezet az egyszerű berendezésű helyiségeken. Éppen lehuppanok az ágy kemény matracára, amikor mutatóujjadat jelentősegteljesen felemeled:

– A reggeli benne van az árban?

A pozitív választ megkapva egymás felé bólintunk, mintha ez a tény, hogy még a reggeli is „included” a négyszázötven dolláros árban, rögtön az enterre helyezi az ujjunkat, már csak egy töredék másodperc, és rányomunk a billentyűre, két hétre kivesszük álmaink lakosztályát a reggeli piritóssal, vajjal, gyümölcslével, kávéval.

– Kávét helyett teát is lehet kérni – kérdezed – citrusmézszel?

A hajbókolós „természetesen” válaszra végérvényes megnyugvással pislantunk össze, de a játékot hirtelen megszakítva jelzek, hogy lassan jó volna indulni, mert elpilledtem, és éhes is vagyok. Mindjárt, igen, még ezt „be-fejezed”...

Foltos, seszínű ujjatlan pólódban teszel néhány teljesen oda nem illő mozdulatot, amit a természetükre szabott öltönyt viselő urak szoktak, amolyan selyemnyakkendő-mandzsettagomb markolászós, gallérfogdosós igazítás gyanánt. Összeharapom a számat. Az ablakhoz libbensz, keki térdnadrágod alatt virító szőke szőrös vádlival; most tűnik csak fel, milyen eszméletlen koszosak a saruból kikandikáló lábujjaid. Nézem az enyémekeket, azok sem különbek. Két ujjad közé csippented az aranybrokátos selyemfüggönyt, finomkodva tapogatod végig a szövetet a függöny aljáig, majd a kísérőnk elé tartasz egy, a szövegről az ujjadra tapadt, alig látható tollpíhét.

– Ez mi? – megbotránkozó arckifejezésed láttán a fiú sűrű bocsánatkérésbe kezd, és már menne is értesíteni a hanyag takarítózsemélyzetet.

Kuncogva fogod meg a srác vállát az ajtóban:

– Csak vicc, pajtás, no worries!

Legszívesebben elterülnék a matrac zöld selyemtakaróján, te kivethetnéd a lakosztály mini hűtőjéből a jéghideg piákat, hármásban röhögnénk az egészen: a nagyzoláson, a töméntelen hazugságokon, az aranyban pózoló vagy éppen foltos pólóba öltözött, szőrös lábú nagy- és kiskirályokon.

A srác csak mosolyog szerényen, de nem a viccen, és nem is rajtunk vagy velünk nevet, hanem pusztá udvariasságból. Meg is hajol hozzá: ha vendégről van szó, nincs vicc, hecc, nincs szórakozás, bratyizós összekacsintás és hasonló; egy világ választ el, szokások és a sok pénz sejtelmes képzete.

Hajlongunk, megköszönjük a türelmét, kifordulunk a lakosztályból, vágatunk lefelé a hófehér márványos, puha szőnyeges folyosón, a tágas csigalépcsőn, a hófehér, kőcsipkés korlát hűvösét tapogatva. Elégedetten intünk a recepciósnak felé, mint nyuszika a cukrászdában:

– Köszönjük, csak érdeklődtünk!

Pazar, elefántagyaras, arannyal díszített teakfa kapus szállodák aranybuddhás, szökőkutas, pálmafás halljaiban báméskodunk, óriási kristálycsillárok alatt; álomszerű thaiföldi képekkel teli prospektusokat forgatunk; beszívjuk a – szinte belelegezhetetlen kinti, városi levegőhöz képest – steril bent levegőt, élvezzük a mesterséges huszonhárom fokot. Lenyalt hajú, bájos egyenruhások jönnek-mennek. Senki nem kérdőjelezi meg jelenlétünket, az itt kényelemben, ingyen eltöltött időnk jogosságát. A hotelekhez tartozó hátsó tündéerkertekben úgy flangálunk, mintha csak legálisan volnánk jelen, kifizetve ezért a mennyországért töméntelen mennyiségű pénzt. Stüszivadász, madzagos kalapomat a hátamra ejtve próbálom befogadni a mesés kertek látványát, amelyek tényleg olyanok, mint maga a mesterséges földi paradicsom. Bambuszliget, tündérrózsás–aranyhalas tó, egzotikus-harmonikus, színpompás ágyások, kacskaringós ösvények, sövénylabirintus, tigris- és elefántformára nyírt tujabokrok, aranyló orchideák hófehér minipagoda árnyékában.

– A háromszázkettesbe kérnék úgy egy óra múlva – tartod magad elé a csuklódat a nem létező Doxával – egy üveg behűtött pezsgőt, mellé legyen két adag pad thai rákkal, citromfűvel és korianderrel, chili nélkül, valamint egy tál pirított csótány, négy ropogós póklábbal, némi díszítéssel – kacsintas –, a feleségemnek születésnapja van! –, artikulálsz harsányan a műdzsungel mögött rejtőző étteremben a felszolgálónak, aki készséges igyekezettel veszi fel a rendelést az elvárásaiddal, majd hangsúlyosan kiejted és betűződ a „neved”: George Diftéria, from jueszjéj, háromszázkettes szoba!

– teszed hozzá még feljebb csavart hangerővel, orrhangon, nyúlós nevetést hallatsz, „akkor egy óra múlva”.

Elvörösödve sietek egy szőrös-tüskés törzsű fa mögé, ezt nem hiszem el, mennyire hülye vagy! Innen így most már le kell lépnünk!

Este belecsöppenünk egy „felsőbb körös” rendezvény-kezdeménybe. Már szivárognak befelé a csillogó, ünnepélyes népviseletbe és úrlényesen modern dresszúrákba öltözött helyi és külföldi népek a szalonba. A bejáratnál az ezüstfehér ingben, frakkban díszelgő ajtónálló udvariasan megkér minket, hogy legyünk szívesek az öltözetünket a dressing code-nak megfelelően estélyire és öltöny-nyakkendőre cserélni.

– Így nem mehetünk be?! Így?! – csalódottan mutatsz végig magadon, zilált hajú, szőrös lábú, koszos jeti, mintha csupán a szabónál frissen erre az alkalomra varratott lenvásznon nadrágod kicsit gyűrötten maradt éléről volna szó.

Biztosítod az ajtónállót afelől, hogy átöltözünk a hotelben egy perc alatt, és azonnal visszajövünk, itt várjon meg minket, el ne mozduljon, „gyorsak leszünk, mint a szél, ugye darling” – mérsz rám valami hátborzongató, szokatlanul nyájas pillantást.

Sosem voltunk még ilyen közel az elithez.

A sok hazudozástól kimerülten, de mégis a győztesek elégedettségével caplatunk vissza a város lerakódott szmogtól ragacsos mellékutcáin – a főbb utakat, tereket elkerülve, mintha megtorlás elől kellene bujkálnunk – a le-robbant szállásunkig.

Kambodzsa fővárosában a hotelünk folyosóján macskacsaládok laknak. Különböző generációk, felnőtt nőstények, egy-egy kifejlett, harcokban feltépett szájú kandúr, de többségében kölykök élnek itt mindennapjaikat. Akad közöttük épphogy megszületett, még vak, apró, öntudatlan nyivákoló, de rengeteg a kíváncsian kóborló, játékos-verekezős serdülő is. A koloniális épület lépcsőházának sarkaiban, a lépcsőfokokon, fordulóknak, ajtók mellett van a vackuk, ide, a folyosó kövére hullajtják a szőrüket, itt játszanak, üzekednek, szoptatnak, ellenek és ide is ürítenek. Úgy lakják be az erkélyes, ezerkilencszázas évek elejéről, még a francia gyarmati időkből való, négyemeletes háztömb minden négyzetcentiméterét, mintha eleve nekik épült volna. A ház konyhának kinevezett helyiségéből áradó állandó gőz-, étel- és mosogatólélszag hozzácsapódik az izzadt macskaszőr, a számtalan alom és az állatok életének minden aspektusát felölelő szagához. Nem véletlen,

hogy ez a legolcsóbb szálláslehetőség az egész környéken, ahol még szabad szoba is akad.

Hotelszoba elfoglalását eddig még sosem kezdtem ilyen kiadós hányással. A valaha szemmel láthatóan pompás napokat megélt épület töretlenül halad az enyészet útján. A szobánk nagy belmagasságú, penészfoltos falain borongósra sötétedett, már alig kivehető, vadászjelenetet ábrázoló festmények lógnak csicsás, korhadó fakeretekben. A mára már kivehetetlen mintájú padlószőnyeg a gyakori csőtörések nedvességével, macskahúgy- és porszaggal átitatva. Gyatra fényű, törött csillár csüng a nyikorgó rugós franciaágy fölött, tőle odébb, mintha helikopter rotorja volna, méteres lapátú ventilátor kaszálja halkán bűgva, komótosan a hűgyszagú, fülledt levegőt.

– Mesés Kelet! – terülsz el az ágyon.

Hányás után nézegetem az arcomat a hosszú évtizedek alatt fekete rothadásponthokkal lyuggatott, rozsdás foltoktól homályos fürdőszobai tükörben. A megtisztulás jegyeit keresem magamon. Mert aki kiürül, méghozzá olyan kiadósan, mint én az elmúlt napokban, az már igazán kiérdemelhetné a valódi megtisztulás megkönnyebbülését.

Elmerülten néztem a szádat, alig egy hete, ahogy komótosan ropogtattad az óceán-parti specialitást: a sötétzöld feltéttel pompázó, szigorúan büntetett előéletű, kambodzsai marihuánás pizzát. Figyeltelek, a hatását kerestem, de az csak akkor jött ki rajtad, amikor pár órával később visszaértünk a sós nyiroktól ragadós óceánparti bungalónkba. Itt, a hullámszerűen puha matracra elterülve, azonnal meg is kezdted az anyag különös hatásának kénytelen-kelletlen engedve, a kivonulásodat a külvilágból. Lebegős kábulatban töltötted az elkövetkező körülbelül huszonkét órát anélkül, hogy tudtál volna róla. Önkívületben motyogtál, képek szánkáztak nyitott vagy éppen csukott szemeid előtt. Ezt onnan tudhattam, hogy felhangon kommentáltad őket. Talán nem is csak marihuána volt? Bolondgomba. Pont ilyen lehet megőrülni is.

Egy-két napig egészen kitisztult volt aztán a szemed, szinte cinizmusmentes, de elmúlt a varázslat. Kicsit irigyeltelek. Sajnáltam, hogy én nem ettem akkor a pizzából legalább pár falatot.

Most viszont talán rajtam a sor a megtisztulásban.

Bu bu bu zu zu zu bu bu bu – puffog, lüktet, dübörög, zizeg súlyos decibellel a káosz, a „Kelet” városainak nyugatiak által birtokba vett, bároktól, diszkóktól hemzsegő magva. Te vermutot iszol jéggel, én gin tonicot. Vörös és kék fények villognak, csini ladyboyok vonaglanak az utcán hullámszerűen egyik tömegtánc-partyból a másikba, potenciális partner után tapogatóznak.

Nappal az ősi Angkor városát járjuk. Miután meggyőződünk róla, hogy akárhonnán támadunk, nem bírjuk kijátszani a jókora területet elfoglaló egykori település szemfüles őreit, jegykezelőit, hogy nincs az az elhagyatott útszakasz, dzsungelbeli mellékösvény, ahol ne lepnének meg, és ne akarnák elkérni udvarias mosollyal a méregdrága jegyeket, végül is kénytelen-kelletlen megvásároljuk a névvel, fotóval ellátott, csak útlevéllal érvényes belépőkártyákat.

Döbbenet bámuljuk az ezeréves, valaha hétszázötvenezer lakosú, víztározóval, vízvezeték-rendszerekkel körülvett város maradványait; a lótusz-tornyos, hindu istennőkkel díszített, több mint ötmillió homokkő tömbből álló templomot, amely a világ legnagyobb vallási épülete. Báméskodunk a fák gyökerei által körbefont romok, a hatalmas kőarcok között; borzongunk – kabócák semmihez sem fogható szirénázása közepette – az erdő mélyén felbukkanó, faragott arcokkal megkoronázott kőkapuk láttán.

Éjjel az újkori város lazuló tömegében lazulunk a többséghez hasonlóan: bububuzuzuzu... Az első korty italt a gyomromba küldve érzem, valami hirtelen megromlott, a dolgok egyik pillanatról a másikra különválnak odabent: a gin felrohan az agyamba, a tonic a torkomból a számba böffen, a kesernyés gyomorsav a frissen elfogyasztott zöldséges-rizses csirkét felpuhítva száguld részben a kiböffenő tonic, részben a gravitációnak engedve a mélyebben lévő bélberendezések felé. Menekülök az ír gitáros-csörgős, énekes hippi zenészek színpada előtt, hátra, a mosdóba.

Bérelt motorral süvítünk a szabályok nélküli közlekedéshez könnyedén alkalmazkodva. Rendőr állít meg nyílegyenes útszakaszon. Nincs rajtad póló, ejnye, kötelező a póló, máskor sisak nincs rajtunk, olykor ezért állítanak meg, vagy amikor éppen se sisak, se póló.

– Kell büntetés fizetni, öt dollár – állapítja meg a rendőr.

– Miért kéne fizetni? – vonogatjuk a vállunkat –, a helyieknek is szabad sisak és póló nélkül motorozni.

– Öt dollár – ismétli a rendőr, biztonsági előírásokról hadovál.

– Kizárt! – töröd meg a külföldieket érintő, lenyúlós helyi szokást, és összefont karokkal, szúrósan nézel a bekeményíteti készülő fehér egyenruhásra.

– Három! – jelenti ki ő.

Állunk bosszankodva, odajön a társa, sose szabadulunk, beletúrsz a zsebedbe, kotorászol az apró között, előhúzol egy dollárt.

– Kettő! – jön a parancs, mintha eddig is erről az összegről lett volna szó.

Thaiföldön a helyi jogosítvány a hatóság ütőkártyája. Vagyis annak hiánya az idegenek körében. Mert a nemzetközi jogosítvány ide nem jó. Sze-

rintük. Ki lehet váltani legálisan is a helyit, de a legkézenfekvőbb, leggyorsabb megoldás Bangkok belvárosi utcáin a hamis diák-, újságíró- és egyéb igazolványon túl a bárki számára hozzáférhető helyi vezetői engedély, amit pár ezer forint értékben fű alatt hamar elkészítenek, a helyi hatóság pedig maradéktalanul elfogad. Mi úgy döntöttünk, inkább csalunk, azaz nem, ebben éppen hogy nem csalunk, tehát a saját igazit használtuk a hamis helyi helyett. Ahogy felmutattad kérésre az okmányt, higgadt mosollyal közölte a hatalom jól vasalt thai képviselője, hogy büntetést kell fizetni.

– Miért, ez hamis?

– Nem hamis, ez eu-s! Ötszáz thai bhat a büntetés!

– Mert igazi?!

Feldúltan löktél oda kétszázat, de a thai hatóság nem annyira rugalmas, mint a kambodzsai.

Meglátogatjuk Kambodzsa néhány évtizeddel ezelőtt történt borzalmainak emléket állító helyeit, majd éjjel ismét a dübörgő főutca egyik nyugatiaktól zsúfolt teraszán üldögélünk. Martinit kortyolgotok jéggel, képtelen vagyok elhessegetni magam elől a Pol Pot rezsim által a hetvenes évek végén meggyilkolt helyiek szürke koponyakupacainak látványát. Sőt, az állott, fojtogató éjszakai levegőben érezni kezdem az emlékhelyeken terjengő csontok édeskés-savanyú porszagát. Néhány másodperc, és kezemet a számra szorítva rohanok hátra, a végéhez, de zárva van, mire kétségbeesésemben kirontok a hömpölygő tömeggel elárasztott járdára. Egy pangó, mocskos pocsolya felett engedem el magam, sugárhányás a mesterséges fénysugarak, hangsugarak kereszttüzeiben. Nagy ívben kikerül a tömeg, a mélynek tűnő pocsolya szerencsére maradéktalanul elnyeli a tényeket. Még a pocsolyánál állok görnyedten, enyhe terpeszben, már éppen előnt a megkönnyebbülés, amikor egy mezítlábas, döbbenetesen mocskos, csupasz felsőtestű, szakadt ágyékkötős figura otthonos léptekkel caplat keresztül a hányással feltöltött pocsolyán, mezítláb. Kijózanodva bámulok a szőke-raszta, észak-európai forma pasas után.

„Elkanászodás” – ezt a szót a nagyanyád használta még régen.

„Elkallódás” – ezt meg anyám szokta emlegetni, például velem kapcsolatban.

Törölgetem a számat zsebkendővel, igyekszem mélyeket lélegezni.

Megtisztulás.

– Mi belerakjuk a nagy egészbe, ami csak telik tőlünk – fogadsz az asztalnál, lelkesítőn emelve a magasba a vermutos poharadat. – A nagy egész megkapja tőlünk, ami jár neki – tisztára mintha valami hülye propaganda-szöveget nyomtatnál.

Koccintunk.

– Miniszter uram, királyom, tábornokom, életem-halálom, ragyogó csillagok filozofikus messzeségeinek legfényesebbike, kezébe ajánlom, fogadjad egyként átnyújtott nemes hányásunkat őszinteségünk mindenkori jelül: bőöööö... – bődülz kiadósat.

Röhögünk, ropogtatjuk a pohárból a szánkba csusszanó jégdarabokat, röhögünk magunkon, az alulfizetett, korrupt rendőrökön, a régi és új diktátorokon.

Megállunk a földes, kátyúkkal teli út mentén valahol Burmában, egy plakát előtt. Azzal a szent elhatározással szállok le mögüled a motorról, hogy ha török, ha szakad, most majd lefényképezem a plakáton látható arany-piros plecsnikkel és arany váll-lapokkal díszített, keki egyenruhában pózoló régi, vagy ki tudja, talán éppen új tábornokot, méghozzá nem is akárhogyan. Úgy, hogy a tábla alá hordok egy csomó közelben hentergő szemetet. Hát így. Hogy egyszerre látsszon a tábornok és a mocsok. Mert nem fair, hogy míg mindenhol máshol tengernyi szemét hever és rothad az országban, a hatalmi plakátok közvetlen környéke mindig makulátlanul tiszta. Csökkeneni szeretném a távolságot a valóság és a politika között. Amint azonban megkezdem a céloom megvalósításához szükséges környékbéli szemét plakát alá, mellé halmozását, megjelenik egy személyautó, amelyből két civil ruhás férfi értetlen-kérdő pillantása vetődik rám.

Hogy mit csinálók?

Hát rendet teszek! Csak segíték berúgni a beragadt motort a szabadság felé vezető fényévnyi hosszúságú, töredezett, gödrökkel teli út elején. Ezt persze csak gondolom, miközben vonogatom a vállam a kérdésekre, hogy mit csinálók; kezemben üres flakonnal, kartonhulladékkal vigyorgok, mint aki kicsit túlszívta magát reggeli után. Megnéznek maguknak, gyanakvó félmosollyal elhajtanak. Tudom, mert már egy ideje tudjuk, hogy az átlagkülföldiekkel szemben Burmában elvileg nem alkalmaznak megtorlást. Ha valami nem kifejezetten rendszerbe illőt mond vagy tesz az idegen, legfeljebb kiutasítják. A politikailag nem korrekt megnyilvánulásokért börtön, kínzás és halál itt kifejezetten a helyi lakosok privilégiuma.

Ki kéne próbálni egyszer, meddig lehet feszíteni a húrt.

Külföldiként.

„Aki nem hazudik, az már a halál torkában toporog” – mondta ügyvéd nagybátyád.

De az is a halál torkában érezheti magát, akinek nem hazudnak. Például a burmai tábornok és a slepp.

Szerinted olyan ez, mint a buddhista szamszára, a létkerék, csak a diktatúrákban pont nem a valódi szamszárában lévő születés–halál körforgás ismétlődik, hanem a népfélelem – hatalomföltés, mint az örök, fixált félelem kerekének zárt áramköre.

„A félelem a jelen pillanat legtökéletesebb megélése” – ezt a nagyanyád mondta, akkor, amikor az elméje még teljes gőzzel merítkezett a valóságba. Lehet, hogy ezt ő is úgy hallotta valahol, nem tudom.

Míg a telefont nyomkodod a motornál, én huzigálok, rugdalom a szemetet a tábornok plakátja alá. Újra megjelenik az előbbi civilnek tűnő autó, értetlen-kérdő pillantások méregetnek. Abbahagyom, amit csinálok, néznek, nézem arcukon a hűvös félmosolyt. Szó nélkül elporzanak. Bámulok az autó után. Kiesik a kezemből a szétnyomott üdítős doboz, megtörik a lendületem, elgyengülök. A bennem eddig – a külföldiekre nem vonatkozó megtorlást alapul véve – szikkadtan nyugvó félelem most hirtelen aktivizálódni kezd, a szívem szaporára veszi, a tenyerem hűvös izzadságot ereszt.

Összenézünk.

Azt mondd, fényképezem le nyugodtan külön a plakátot, meg külön a szemetet, aztán majd később „összementírozzuk” a kettőt. A szemem sarkából az utat figyelem, lopva fényképezem le külön az egyiket, meg külön a másikat.

Azt kéne csinálni, hogy a valóság pezsgőtablettáját feloldjuk egy deci vízben, ráküldünk egy adag ananászlevet, egy kanál citrusszékely, majd feltöltjük jóféle hazai szilvapálinkával az egészet, és kész is a félelmet könnyűszerrel leöblítő bátorsággoktél. Mehet rá akár egy kis rózsaszínű papírerő is, díszítésnek. És akkor te mérs majd elől Nepál száraz dzsungelének ösvényén, én mindig csak mögöttem trappolok az olykor ki-kilögybőlődő három pohár koktéllal. És ha a kiadós trágyakupacok elvezetnek erdők öttonnás vadelefántjához, egy pillanatig sem hezitálunk, kiosztjuk a poharakat: csin-csin, nagytestvér! Nincs bennünk semmiféle félelem és kétség. Az elefánt meglepetten szürcsöl. De néhány másodperc, és feltűnik a hamis csillanás a szemedben, meglátom rajtad azt a számomra semmivel össze nem téveszthető tettetett, cinizmussal titokban bőven átítatott alkómoly arckifejezést, amiről pontosan tudom, hogy színjáték követi.

Reszeled a torkod.

Félrenyelem a koktélt.

Meghül bennem a vér.